

au întemeiat avangarda (în diversele ei expresii, de la dadaism la supra-realism) ori au „cochetat” cu ea într-o anumite etapă a biografiei lor artistice se dovedește surprinzător de mare; printre ei figurează personalități de anvergură mondială, precum Tristan Tzara sau Eugen Ionescu. Dacă e să se laude cu vreo prioritate culturală (ca să evit termenul disprețuit – dar mai degrabă comic – „protocronism”), românii au oricând la îndemână fuga de realitate sau, dacă preferăm, percepția distorsionată a acesteia. Ar fi o temă de meditație. Din păcate, însă, produsele artistice ale avangardei românești sunt de parte de a reprezenta un bun (spiritual) de larg consum, nu doar în lume, ci și în patria-mumă. Condamnați sau numai disprețuiți de regimurile totalitare, indiferent de culoarea acestora, scrierile avangardiste au avut o circulație restrânsă, fiind, practic, necunoscute publicului, inclusiv – sau cu atât mai mult – celui teatral (cu excepția lui Eugen Ionescu și a lui Gellu Naum, ceilalți reprezentanți ai „noutății” au preferat poezia sau proza: vezi Tzara, Ilarie Voronca, Urmuz, Sașa Pană ș.a.m.d.). De aceea, cred că un spectacol de teatru dedicat acestei zone ar fi trebuit să găsească o modalitate oarecare de a-i „populariza” cumva pe autori, ast-

fel încât spectatorul neprevenit să nu plece din sală la fel de ignorant ca atunci când a intrat. Montarea clujeană a ocolit însă cu obstinație orice demers cât de cât lămuritor; poate, din teama de didacticism și pederterie. Drept urmare, numai inițiații (și nici aceia întotdeauna) reușesc să identifice câte un fragment din Ionescu sau Urmuz, „restul lumii” asistând la un fel de *continuum* declamatoriu, din care nu se încheagă nici vreo poveste (vedem doar două personaje părând să călătorească, probabil cu trenul), nici vreun alt tip de discurs coerent. Altfel, imaginile sunt agreabile, iar evoluția celor doi interpreți, remarcabilă prin profesionalism. L-am admirat mai cu seamă pe Dragoș Pop, tânăr actor pe care acum l-am „descoperit”: înalt (de când n-am mai văzut un bărbat înalt pe scenele naționale!), arătos (e o combinație de James Stewart și Cary Grant în junețe), mișcându-se surprinzător de firesc și de elegant, rostind clar și inteligent, ba, pe deasupra, degajând în chip natural un haz pe care știe să-l controleze și să-l exploateze. Nu pot decât să sper că vor descoperi, controla și exploata și regizorii această pasăre rară numită tânăr actor cu personalitate.

Alice Georgescu

foto: Reel/Nicu Cherciu

Dragoș Pop și Miriam Cuiub

SI teatru

„Mușatisme” în actualitate

Privind *Titanic-vals* reprogramat la România 1, am fost tentată mereu să închid ochii și să ascult doar replicile. Pe de o parte, pentru că scenografia era exagerat de violentă în culori și forme. Pe de altă parte, pentru că textul nu este defel datat, iar dialogurile sună perfect actual. „Alegeri libere: fiecare votează cu cine vrea și din urnă iese cine trebuie!” E numai o mostră de ce va să zică să ai talentul de a sesiza metehne nevindecabile care – iată – persistă și după mai bine de jumătate de veac. După ce s-a exersat în maniera Alecsandri (vezi *Sosesc diseară*, replică la *lorgu de la Sadagura*), scriitorul – având la activ și schițe umoristice, și versuri minulesciene – a atacat frontal, după modelul Caragiale, însăși instituția familiei. „Patria cea mică” a căpătat atunci, la 1932, un portret în *aqua forte* care, de la premiера absolută a Naționalului, avea să cunoască o carieră glorioasă pe

mai toate scenele țării. Partiturile actricești sunt extrem de ofertante, iar galeria de interpreți ai faimoaselor personaje este impresionantă. Revenind la spectacolul TV în chestiune, mi-ar fi plăcut ca Dinu Cernescu – expert în montări Mușatescu – să fi avut nebunia din tinerețe, când a dat acel *Hamlet* contemporan *apud* Jan Kott. Pentru a-l actualiza pe Tudor Mușatescu nici nu era nevoie de geniu, fiindcă realitatea a operat deja toate similitudinile, întrecând, chiar, verva causticului comedigraf. Cât de bine s-ar fi potrivit, în locul oribilelor costume „de epocă”, niște haine „de stradă”, care ar fi anulat granițele temporale, oricum aneantizate de viața „mai tare” ca imaginația! Dem Rădulescu pare să fi intuit această posibilă viziune, fiind cuceritor de simplu în joc și, tocmai de aceea, mai formidabil ca oricând: onest și stoic totodată, suportând cu

candoare agresivitatea lor săi, Spirache al său înțelege să-și ia revanșa printr-o lucrătură „machiavelică”, mai abilă decât cea organizată de ambițioasa sa consoartă, Dorina Lazăr, care își dăruiește eroina cu un temperament bine temperat. Tamara Buciuceanu este atentă la hazul replicilor – veritabile mușatisme de *raisonneur*. Cesonia Postelnicu evedențiază afectarea și prețiozitatea personajului, în timp ce Carmen Ungureanu manifestă o discreție gracilă, concentrată în priviri. Mihai Fotino adoptă o mască decrepită. Mihai Constantin își face simțită prezența, așa cum Radu Duda irumpe intempestiv, cu elanul adecvat spiculitului ofițer. Theodor Danetti creionează în piruete scurte imaginea „creatorului de imagine”, cum s-ar chema astăzi specialistul în măsluirea „alegerilor libere”.

Irina Coroiu